

навчання, які долають географічні бар'єри. Віртуальні навчальні середовища також сприяють інклюзивності, забезпечуючи доступ до освітніх ресурсів для студентів із особливими потребами [4].

Оцінюючи ці підходи та методології, важливо враховувати їхню відповідність принципам ESG, які акцентують увагу на екологічній сталості, соціальній рівності та корпоративному управлінні. Викладачі мають гарантувати, що навчання у сфері ІТ та інженерії сприяє впровадженню сталих практик, вирішенню соціальних нерівностей і дотриманню етичних стандартів у розробці та впровадженні технологій. Інтеграція ESG-принципів у навчальний процес допомагає іноземним студентам формувати комплексне розуміння своєї ролі як відповідальних громадян світу та майбутніх фахівців у сфері ІТ та інженерії.

Використання зазначених підходів і оцінка стратегій через призму ESG-теорії дозволяє викладачам сприяти розвитку більш соціально відповідальних і глобально інклюзивних освітніх практик. Це, у свою чергу, дає можливість студентам із різних культурних середовищ досягати успіху у світовому ІТ та інженерному просторі.

Список використаних джерел

1. Klaassen, R. G. (2018). Interdisciplinary education: A case study. *European Journal of Engineering Education*, 43(6), 842-859.
2. Kolodiazhna A., Mushkudiani O. (2018) Foreign students of preparatory faculties' motivation as for the formation of foreign language communicative competence. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Vol. 6, No. 2A., 81-83.
3. Secules, S. (2023). Reflections on problems of educational practice in a project course design for professional authenticity, cultural relevance, and sociotechnical integration. *European Journal of Engineering Education*, 48(6), 1015-1036.
4. Xia, B. S., & Liitiäinen, E. (2017). Student performance in computing education: An empirical analysis of online learning in programming education environments. *European Journal of Engineering Education*, 42, 1025-1037.

МЕТАМОДЕРНІЗМ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, МЕМИ ТА КІНЕЦЬ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНУ

*Серова О. Ю., кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри музичного продакшну та звукорежисури
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв*

Ключові слова: постмодерн, метамодернізм, штучний інтелект, мем, культурні трансформації

Сучасний світ переживає на наших очах черговий цивілізаційний злам. Якщо третя та четверта науково-технічні революції сформували

відповідно індустріальне та інформаційне суспільство, то сьогоднішній прорив у сфері штучного інтелекту (ШІ) змінює самі основи культури людського сприйняття. Усе, що ми звикли вважати незмінним – мистецтво, наука, політика, інформація – сьогодні розчиняється в динамічному потоці метасенсів. Глобальна цифровізація і стрімкий розвиток соцмереж зараз не просто змінюють комунікацію, вони створюють абсолютно новий тип суспільства, що прийшло на зміну суспільству споживання – суспільства інформаційного (хоча в останнє десятиліття дослідники також активно вживають дефініцію «мережеве суспільство»). В інформаційному суспільстві правда і вигадка змішуються, реальність фрагментується, а людина стає водночас і споживачем, і творцем контенту. Якщо модерн цінував факти, а постмодерн деконструював їх, то зараз ми живемо в епоху, коли інформація більше не має чітких кордонів.

Тривалий час культурною логікою сучасності був постмодернізм – епоха іронії, деконструкції, релятивізму та відмови від абсолютних істин. Проте ця модель більше не витримує навантаження реальності. Ми більше не можемо лише гратися сенсами, руйнувати метанаративи та жити в естетиці цитати. У світі, що стрімко змінюється, стає потрібен новий спосіб взаємодії з реальністю, яка змінюється з кожним днем ще більш стрімко. І саме в цьому контексті в першому десятилітті XXI ст. виникає метамодернізм як «останній подих» епохи постмодерну, що прямує в небуття.

Сьогодні ключовий фактор глобальних соціокультурних парадигмальних змін – хаос. Він мікшує реальність із віртуальним світом, правду з фейком, перетворюючи суспільство на велике цифрове поле бою. Культура тоне в мемах, а політика нагадує шоу: Трамп робить із президентства перформанс, де правда і фейк більше не мають чітких меж. Його хаотична риторика та твіти – це квінтесенція метамодерністського коливання між щирістю та іронією, реальністю та її симуляцією.

У цій ситуації штучний інтелект та цифрова культура мемів стають не просто інструментами, а повноцінними гравцями. Нейромережі вже створюють візуальний контент, пишуть музику, імпровізують анекдоти й ті ж самі мему та навіть дискутують на теми філософських питань. Чи це кінець людської унікальності чи новий етап її еволюції? Як зміниться культура, коли творцем і споживачем контенту буде не лише людина, а й алгоритм? І чи є метамодернізм не просто новим естетичним трендом чи кінцем епохи постмодерну, а відповіддю на фундаментальні виклики часу?

Метамодернізм визначають як «філософію та погляд на життя, що відповідає діджиталізованій, постіндустріальній, глобалізованій епосі» [2]. Метамодернізм виник як відповідь на модернізм та постмодернізм. Цей феномен поєднує раціоналізм і прогресивність модерну з критичністю та іронією постмодерну, створюючи новий погляд на світ. Його концепція ґрунтується на ідеї коливання між протилежними підходами – іронією та щирістю, конструкцією та деконструкцією, скептицизмом і прагненням до істини. Однією з ключових характеристик метамодернізму є прагнення

відновити віру в ідеї та сенси, не втрачаючи критичного мислення. Метамодернізм не відкидає нігілістичний підхід постмодерну, але і не занурюється в наївний ідеалізм модерну. Це стан, у якому співіснують суперечливі позиції, створюючи новий культурний баланс. Такий світогляд став своєрідною відповіддю на інформаційне перенасичення та кризи довіри до традиційних наративів.

У 2011 році англійський художник та фотоартист Люк Тернер оприлюднив «Маніфест метамодернізму», що складається з восьми основних положень [3]. У цьому документі концептуалізується осциляція як фундаментальний принцип метамодернізму, який визначає його культурну домінанту. Центральна ідея маніфесту полягає в динамічному балансуванні між діаметрально протилежними ідеями, що функціонують як взаємодіючі полюси складної системи, подібної до електромагнітного механізму, що забезпечує безперервний рух та еволюцію культури. «Маніфест метамодернізму» проголошує ідею руху через коливання, коли сучасна культура балансує між емоційністю та раціональністю, скепсисом і вірою. Центральним принципом цього підходу є прийняття нестабільності як основи сприйняття реальності. У 2015 році в своїй статті «Метамодернізм: короткий вступ» Тернер стверджує, що приставка "мета-" походить від терміна Платона «metaxis», що позначає коливання між двома протилежними поняттями і одночасність їх використання. У статті автор визначає ключові характеристики постмодернізму: деконструкція, іронія, стилізація, релятивізм та нігілізм [4].

Метамодернізм, на нашу думку, став новою культурною логікою, що домінує в сучасному світі протягом останніх 15 років. Він відображає прагнення людства знайти сенс у хаотичному потоці інформації, де органічно співіснують правди та фейки. Це не лише теоретична концепція чи художній напрям, але спосіб мислення, який дозволяє адаптуватися до сучасного світу, знаходячи баланс між ідеалізмом і скептицизмом, прогресом і традиціями, глобальністю та індивідуальністю. Це – своєрідний міст між старими ідеологіями та майбутніми концепціями, що формують світогляд нового покоління.

Органічно вписується в концепцію метамодерну естетика мемів. Мем виходить за межі простої візуальної чи текстової комунікації, набуваючи рис філософського явища. Зміст мемів стає гібридним, синтезуючи елементи науки, філософії, поп-культури та інтернет-субкультур. Мемна культура стає не лише інструментом гумору, але й засобом концептуальної рефлексії над сучасною реальністю, що використовує подвійність значень: одночасно висміює і підкреслює певні ідеї, демонструючи осциляцію між сарказмом і справжнім пошуком істини, що цілком відповідає метамодерному балансу між структурованістю та фрагментарністю. Мем слугує носієм колективної свідомості, в якій поєднуються іронія, критика, емоційна щирість та культурна багатозначність. Крім того, меми є децентралізованим медіа, де значення формується не автором, а колективною інтерпретацією

користувачів. Мемна культура є органічним продуктом цифрової епохи, що готує суспільство до нового типу мислення, в якому знання є фрагментарним, гнучким і перетворюється (або спотворюються) в реальному часі. Подібним чином метамодернізм навчає сприймати складність, поєднувати суперечливі концепти та адаптуватися до швидкоплинних змін.

Такий собі «мемний метамодерн» може бути підготовчим етапом до нової культурної моделі, в якій домінують роль відіграватиме штучний інтелект, який вже трансформує процеси комунікації, створення контенту та аналізу інформації. У перспективі він може стати ключовим агентом формування нових смислів і наративів, витіснивши або радикально змінюючи сучасні культурні патерни. Якщо метамодерн і мемна культура акцентують увагу на людській суб'єктивності, осциляції між сенсом і його запереченням, то майбутня культура, зосереджена навколо ШІ, може сприяти формуванню принципово нових естетичних та епістемологічних норм.

В цьому сенсі виникає питання: чи залишиться людина центральним суб'єктом культури, чи ж розчиниться в інформаційному потоці, створеному ШІ? Якщо меми та метамодерн є продуктами цифрової епохи, то чи є вони останньою стадією гомоцентричної культури перед переходом до алгоритмічно керованого суспільства?

На нашу думку, ШІ має потенціал змістити постмодерн, який в останні десятиліття перебуває у стані самореферентної стагнації. Адже сам постмодерн, спочатку задуманий як критична концепція, що деконструє «великі наративи», згодом став циклічним іронічним процесом, що сам себе відтворює у швидкоплинних, але масово розповсюджуваних мемних формах. Мемна культура, будучи породженням останнього етапу постмодерну та метамодерну, заціклюється на власній швидкості та поверхневій багатшаровості, фактично створюючи новий, але статичний спосіб сприйняття реальності. ШІ здатен порушити цю структуру, оскільки він функціонує за принципами, що виходять за межі постмодерної гри зі змістами. Алгоритмічне опрацювання інформації дозволяє ШІ не лише відтворювати існуючі культурні патерни, але й конструювати нові смислові моделі, які не обов'язково підпорядковуються традиційним людським когнітивним обмеженням.

Сьогодні постмодерн, що донедавна був домінують критичною методологією, більше не виконує функцію переосмислення реальності. ШІ, навпаки, пропонує конструктивний підхід: він не лише аналізує контексти, а й прогнозує, адаптується та створює нові форми знання. Це може означати появу культурної парадигми, в якій іронія та деконструкція поступаються місцем алгоритмічному синтезу нових смислів. Отже, штучний інтелект цілком можливо стане саме тим культурно-еволюційним фактором, який витіснить постмодернізм, замінивши його на нову форму осмислення реальності.

Список використаних джерел

1. Войнова Е. О. Концепція мережевого суспільства як структурно-функціоналістська основатеорії електронної демократії. *Політикус* : наук. журнал. 2021. № 1. С. 12–19. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-1.2>
2. Кроліковський А., Кроліковська А. Ханзі Фрайнахт: Що таке метамодернізм? URL: <https://biggggidea.com/practices/hanzi-frajnaht-scho-take-metamodernizm/> (дата звернення: 25.03.2025)
3. Маніфест *Метамодернізму*. URL: <https://thesyncretictimes.wordpress.com/2016/02/22/metamodernist-manifesto-ukrainian/> дата звернення: 25.03.2025)
4. Turner L. *Metamodernism: A Brief Introduction*. URL: <https://www.metamodernism.com/2015/01/12/metamodernism-a-brief-introduction/> (Дата звернення 27.03.2025)

АРТ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ КУЛЬТУРИ

*Берковський В.Г., кандидат історичних наук, PhD
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну*

Ключові слова: арт-менеджмент, заклади культури, система управління

Зміни, яких зазнала сфера культури України в останнє десятиріччя, вимагають глибоких, а почасти й докорінних змін. Незадовільний рівень фінансування, криза кадрового потенціалу, низький методологічний і тематичний рівень діяльності установ та інституцій сфери культури, значна за обсягом чисельність інших напрямків щодо яких можна застосувати епітети «незадовільно», «критично», «на межі знищення» – усе це є квінтесенцією проблем викликаних існуючою державною політикою в сфері культури та мистецтв, та системою управління закладами культури та мистецтв. Саме тому актуальним є дослідження питань підготовки майбутніх фахівців з управління в сфері культури та мистецтв.

Управління сферою культури та мистецтв (арт-менеджмент) – як академічна наукова дисципліна – викристалізувалося на основі спроб використання концептуальних підходів, притаманних бізнес-менеджменту, соціології, економіці та політиці лише у другій половині ХХ сторіччя, у сфері існування та діяльності інституцій та закладів культури та мистецтв [9, 59-60]. Як результат, впродовж 1960-х – 2020-х років було створено декілька різних методологічних підходів до розуміння арт-менеджменту. В значній мірі спрощуючи ці підходи можемо об'єднати у два напрямки – методологічні підходи США («arts-management theory») та методологічні підходи Західної й Центральної Європи («cultural management»),